

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

[Ḥamishah Ḥumshe Torah]

‘im targum Onkelos, u-ferushe Rashi u-ve’ur ye-targum Ashkenazi

Sefer Ba-midbar

Premsla, Yitshak Itzak ben Tsevi Hirsh

Ofenbakh, 569 [1808 oder 1809]

7

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-10257

פינחס ממות כט ל

תרגום אשכנזי קסה

לֹא אֱלֹהֵי תַעֲשׂוּ לַיהוָה בְּמוֹעֲדֵיכֶם
לְבַד מִנְדְרֵיכֶם וּנְדָבְרֵיכֶם
לְעַלְתֵיכֶם וּלְמִנְחֹתֵיכֶם
וּלְנִסְפֵיכֶם וּלְשֵׁר מֵיכֶם :
לֹא וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
כִּכְלֹ אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֶת־
מֹשֶׁה : פ סדר ממות

(לט) דיוע אפפער זאללם
איהר, דעם עוויגן צו עהרען,
אן דען בעשטיממען פעוט-
טאגען ברונגען : אויסער
אזיערן גערליכדען, אונד
מילדען גאבען, אן גאנצען
אפפערן, נעכט דאצו גע-
הארעגען מעהל אונד טראנק-
אפפערן, וויא אויך פריידען
אפפערן :

ל (ס) משה זאגט דען
קינדערן ישראל
אללעו : זא וויא עו איהם דער
עוויגע אויפגעטראגען :

וַיֹּדְבַר מֹשֶׁה אֶל־רָאשֵׁי הַמַּטּוֹת
לְבָנֵי

(ז) משה רעדעטע פערנער מיט דען שטאמהייפטערן דער

תרגום אונקלוס

רש"י

(לט) אֵלֶּיךָ תַעֲבֹדוּן קְדָשֵׁי בְּמוֹעֲדֵיכֶם
בְּרַב מִנְדְרֵיכֶם וּנְדָבְרֵיכֶם לְעֹלֹתֵיכֶם
וּלְמִנְחֹתֵיכֶם וּלְנִסְפֵיכֶם וּלְנִסְפֵיכֶם
קֹדְשֵׁיכֶם :

פומת והולך כפרי החג : (לט) אלה תעשו
לה' במועדיכם * דבר הקטוב לחובה : לבד
מנדריכם . אם זאתם לידור קרבות ברגל
מזבח היא בידרכם או נדרים או נדר' שגדרת'
כל השנה הקריבום ברגל שמה יקשה לו לחזור
ולעלות לירושלים ולהקריב נדריו וכמא עובר
בכל תאמר :

ל (א) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל כִּכְלֹ
דִּי־פְקִידֵי יְיָ יַת־מֹשֶׁה :
(ב) וּמְלִיל טָשָׁה עִם־רִישֵׁי שְׁבֻטָא
לְבָנֵי

ל (א) ויאמר משה אל בני ישראל .
להפסיק הענין דברי רבי שמעאל
לפי שער כאן דבריו של מקום ובפרשת
נדרים מתחלת נדבורו של משה הונרך להפסיק
תפלה ולומר שחזר משה ואמר פרשה זו לישראל
שאם לא כן יש במשמע שלא אמר להם זו אלא בפרשת נדרים התחיל דבריו :
(ב) ראשי המטות . חלק כבוד לכשאים ללמדם תפלה ואחר כך לכל בני ישראל ומכין
שאף שאר הדברות כן תלמוד לומר וישבו אליו אהרן וכל הכשאים בעדה
ודבר

באור

המ"ס תחת הנו"ן : (לה) עצרה , מבואר בפ' אמור (ויקרא כ"ג י"ח) : (לט) אלה תעשו
לה' במועדיכם , דבר הקטוב לחובה : לבד מנדריכם , אם זאתם לידור קרבות ברגל מזבח
היא בידכם , או נדרים ונדבות שגדרתם כל השנה הקריבום ברגל , שמה יקשה לו לחזור ולעלו'
לירושלים ולהקריב נדריו , וכמא עובר בכל תאמר (רש"י) : לעלתיכם , וגו' למ"ד הכללי ,
כאומר כל"א (וואס איבערהויפט אכלאנגט) :

ל (א) ויאמר משה , להפסיק הענין , דברי ר' שמעאל , לפי שער כאן דבריו של מקום ,
ופרשת נדרים מתחלת נדבורו של משה , הונרך להפסיק תפלה , ולומר שחזר משה
ואמר פרשה זו לישראל , שאם לא כן יש במשמע שלא אמר להם זו , אלא בפ' נדרים התחיל
דבריו (רש"י) : (ב) אל ראשי המטות לבני ישראל , באורו כאלו אמר ראשי מטות בני
ישראל , ולפי שאמר המטות בה"א הדעת שלא תתכן להסמך , לכן הוכרח לומר לבני כלמ"ד
השמוש

דער קינרער ישראל, אונד
שפראך דיזען דראט דער
עויגע בעפאזלען: (ג) ווען
אין כאן דעם עויגען עטווא
אנגעלאבט, אדער שווארט
איינען איד, וואדורך ער זיך
עטווא פערזאגט, זא זאל
ער זיין ווארט ניכט

רש"י

ודנה משה אליהם ואחרי כן נגשו כל בית
ישראל ומה ראה לומר כאן למד מהפרת
כדריש ביהודי מועסה ואם אין יחיד מועסה
מפר בשלשה הדיוטות: או יוכל שלא אמר
כרש' זו לא לכשי' בלבד נאמ' כאן זה הדבר
ואמא בשטותי חן זה הדבר מה להלן כאמרה
לזהרן ולבטו ולכל בני ישראל שנאמר דבר אל
אהרן וגומר חף זו כאמרה לכולן: זה הדבר
והנביאים נתנבאו בכה אמר ה' מוסף עליהם
משה שהתנבא בלשון זה הדבר דבר אהרן זה
הדבר מעט הוא לומר שהחכם בלשון התרה ובעל
בלשון הכרה בלשון הכתוב כאן ואם חלמיש
אין מותר ואין מוסר: (ג) נדר: האומר הרי
עלי קונם שלא אוכל או שלא אעשה דבר כלום
יכול חלמיש נאבט שיאכל נבלות אפי קודא עליו ככל
היוצא מפינו יעשה תלמוד לומר לאסור איסור
לאסור את

לבני ישראל לאמר זה הדבר
אשר צוה יהוה: איש ביהודי
נדר ליהוה או השבע שבועה
לאמר אסור על-נפשו לא יחל

תרגום אונקלוס

לבני ישראל למיטר דין פתגמא דין
פקיד יי: (ג) נדר אררי' נדר קדם
יי אר' קים קים למיטר אסר על
נפשיה לא יכטיל פתגמיה

באור

השמו ובאורו של בני ישראל: ורש"י סירש ראשי המטות חלק כבוד לנביאים ללמדם תפלה
ע"כ יתכן מפני שהוקף במלת הנוטות מפסיק יותר מהטפחא שבמלת ישראל יורה שפירושו ראשי
המטות ובני ישראל: זה לשון הרמב"ן וטעם אל ראשי המטות כי אין טורח ללמד לכל בני ישראל
תורת הנדרים, ואולי ברוך להעלים אלה החקים מהם שלא ינהנו קלות ראש בנדרי', אלא
לחכמי ישראל ראשי שניהם למד המספט, וירושן עוד למדרש רבותינו ז"ל כי לראשי המטות
יד ושם בנדריים יותר מאשר העם שיחיד מועסה עתה הנדר' והכ' התר נדרים לא נתפרש בתורה
אבל הוא הל"מ, ותלמי הכתוב בשם האמרה כמו שאמרו התרת נדרים פורחין באור ואין להם
על מה שיסעו, אלא שרמו לו הכתוב לא יחל דברו, כלומר שלא אמר לא יעבור על דברו אלא
זוה שלא יחלל דברו שלא יעשה נדר חלול, כי נבאו לנ"ד וימנאו לו פתס וכנס עליו והם ימנאו
לו אינו מחלל אותו, והטעם זוה כאשר אמרתי עשה התר נדרים והשבעה כסתרי התורה
שלא יאמרו אלא לראשים להם ויכתבו ברמיזה, ע"כ: זה הרבר אשר צוה ה', לדעת ראש'ע
היתה זאת הפרשה אשר מלחמות מדין נבאו בני גד אל משה ודברו דבריהם ואמר משה להם
והיוצא מפיכם תעשו (לקמן ל"ב כ"ג), ע"כ כתב וידבר משה אל ראשי המטות וגו' ככל היוצא
מפינו יעשה ודעת הרמב"ן לפי שהזכיר למעלה נדרים נבוא לנדרים ונדתיים, ואמר כאן
שיש עוד נדרי דיוט ובכל היוצא מפי האדם חייב לקיים ולעשות: (ג) השבע, מקור בניקום
עמיד: לאמר אסר על נפשו הוראת השרש הזה היא ענין סגידה, או קסידה, ואסרנותו
לעבותו (סופטים ט"ז), והם היתרים שנאמר בהם, ולכן נקרא בית הבלת, בית האסור
(ירמיהל' זע"ו), לפי שהבית הזה סגור ומוסגר שלא יבאו היוצאים בו, ואמר מי יאסור העלמותה
(מ"א כ' יד), הוא ענין קסידה הרכבו והוא אל על רטן האדם שהוא חפשי בעבדו לעשות ואלא
לעשות, כאשר תמנעוהו מניה או אזהרה מעשות דבר מה, והוא המנע מעד היראה והעושר,
כאלו הדבר נקשר ונסגר, ואין ביכולת האדם להשיג, או כאלו הרטן קסור נחבלי המוסר
וכאלו הרה שלא לרעית בו, חתו ענין לאמר אסר על נפשו, איקוד את נפשו בנדריו וינע

מעשות

דברו בכל הוצא מפיו יעשה :
וואשה כיתדר נדר ליהוה
ואסרה אסר בבית אביה

ניכט גערינג אכטען זאנדערן
זא טהון , וויא אויז וינעם
מונדע גענאנגען איזט :
(ד) ווען אבער איינע פרויאנו
פערזאן דעם עוויגען עטוואז
אנגעלאכט : אדער זיך איינע
אבלאבונג אויפערלעגט , אונד איזט נאך אין איהרעז פאטערז הויז (אונפערהיי
ראטעט),
אין

תרגום אונקלוס

רשי

פתגמיה פבל דייפוק טפומיה נעבד :
(ד) ואתתא ארי תדר נדר קדסדי
ותסר אסר בבית אבותהא ברכיותהא
המותר ולא להתיר את האסור : לא יחל דברו
כמו לא יחלל דברו לא יעשה דברו חולין :
(ד) צנות אביה . צרשות אביה ואפילו
אינה צניתו : בנעוריה . ולא קטנה
ולא צוגרפת שהקטנה אין נדרה נדר והצוגרפת
אינה צרשותו של אביה להפסד נדריה ואי זו היא קטנה אמרו רבותינו בת י"א שנה ויום אחד
נדריה נבדקין אם ידעה לשם מי נדר' ולשם מי הקדישה נדרה נדר בת י"א שנה עשרה שנה
יום

באור

מעשות דבר שביכלתו לעשות , וכן שמשו חז"ל בכל אסורי התורה וד"ס בלשון הזה , ובהפך
אמרו מותר , מותרת , שהוא ענין התרת הקשר , כמו ה' מתיר אסורים (תהלים קמ"ו ז') .
ואמרו בספרי לאסור אסר על כפשו , לאסור את המותר ולא להתיר את האסור , שאם נשבע
לאכול נבלות וטרפות אין השבועה חלה : והנה אם תדקדק בעומק פשוטו של מקרא תראה
שכל נדר הנחתו הראשונה על קבלת החיוב לעשו , והאסר שלא לעשות . לזה תראה בכל הפרשה
שיחבר הכתוב והאסורים , יאמר נדריה ואסריה , וכדרי' עליה או מבטא שפתייה אשר אסרה
על נפשה וכן תמיד , ענינו שיחייב האדם את עצמו לעשות או שלא לעשות ,
ובנדר לעשות הוא לה' שחייב את עצמו לתת לגבוה מכסיו , כגון אם אמר הרי
עלי עולה או שלמים , (עיין רמב"ן מה שהשיג בזה על רש"י ז"ל) , וע"י זה פעמים יהי' תכלית
הנדר שלא לעשות , כגון אם יאמר אם אעשה כך אחזק כך וכך לגבוה או אתענה , או אם יאמר
בלשון קונס ושאר לשונות הנדר שהזכירו חז"ל , שעי' כך הרי הוא כאלו הקדים הנדר לשמים ,
ואסר על נפשו שלא לחלו , ותבין מזה אמרו כי ידור נדר לה' או השבע וגו' : ורמב"ן כתב כל
נדר הוא לה' וכל שבועה בה' כי בכל לשון שבועה יאמר ובשם תשבע , ואשבעך בה' , ומה שאמר
אשר נשבע לה' ענינו כמו וישבע לו , שנשבע אליו לברט , ע"ש ההנדל שבין לה' לבה' : ולפי
פשוטו כל לה' הוא למ"ד התכלית , לבורך גבוה , וכל בה' הוא בית הכלי , שיחזק דבריו ויקבל
כל עצמו לעשותם , ע"י השם ופחדו ומוראו , שיעטש אותו אם יעבור , שזהו ענין השבועה :
לא יחל , לא יעשה דברו חולין . (רש"י וראב"ע) , ושאר חלל , והראוי עתיד בענין הפעיל
להיות אי"תן בקמ"ץ , אמנם מעטים כמנאים גם צפת ח האית"ן , ולא אחל את שם קדשי (יחזקאל
ל"ט ז') , ויסב להים (שמות י"ג י"ח) . ולא כרשב"ם שפי' ח' לזהמפרש"ל לשון חלול לפי הפסע
עשות" היא בידו , אבל הוא לשון עכוב ואיחור , כלומר לא יאחר את נדרו עד לאחר
הרגלים , ומפרש לא יחל כמו ויחילו עד בוש (זופטוס ג' ק"ה) , ויחל עוד שנעת ימים (בראשי'
ס' י"ב) , ובאמת כל אלה הן מנע"ו והי' ראוי לומר לא יחיל דברו , ומה שהביא ראוי מן יחל
ויראל אל ה' (תהלים קל"ג) , שלפי דעתו גם שם " האית"ן צפת ח , הוא דבר תימה"ן
כי שם הוא מקור או כוון מבנין פעל מכתי פ' והיו"ד שהשית שהעבר עמנו ויחלו לקים דבר יחזקאל
י"ג ו') , כאשר יחלנו לך" (תהלים ל"ג ב"ב) , והעתיד ולא יחל"ל לבני אדם (מכה"ה'
ו') , אבל הכוון" כמו שפירשתי שהוא לשון חלול , ר"ל שהיו דבריו היוצאים מפיו
בהקדש שאם לא יעשה כן יחללם : (ד) ואסרה , או אסרה . (ראב"ע) : בבית אביה ,
צרשות

אין איהרען מאדלעניא הרען:
 (ה) דער פאטער הארט דאז
 געליכדע אדער דיא אב-
 לאכונג, דיא זיא זיך אויף-
 ערלעגט האט, אונד שוויגט
 דאצו: זא זינד איהרע גע-
 ליכדע גילטיג, אונד דיא
 אבלאכונג, דיא זיא איבער-
 גאטמען, מוס בלייבען:
 (ו) ווען אבער דער פאטער,
 דעו טאגען דא ער עו פער-
 גאטמען, איהר פערוועהרט
 האט, זא זינד אללע איהרע
 געליכדע: אונד דיא אבלאכונג
 גען, דיא זיא זיך אויפערלעגט
 האט, ניכט גילטיג, דער
 עוויגע ווירד איהר פערצייהן,
 דען איהר פאטער האט איהר
 פערוועהרט: (ו) ווען זיא איינען מאן נימטט, אונד האט געליכדע אויף זיך:

בנעריה: ה ושמע אביה את-
 נדרה ואסרה אשר אסרה על-
 נפשה והחריש לה אביה וקמו
 כל נדריה וכל אסר אשר-
 אסרה על נפשה יקום: ו ואם
 הניא אביה אתה ביום שמועו
 כל נדריה ואסריה אשר אסרה
 על נפשה לא יקום ויהיה יסלה
 לה כיהניא אביה אתה: ו ואם
 היו תהיה לאיש ונדריה עליה

רש"י

ויום אחד אינה נריכה לינדק: (ו) ואם הניא
 אביה אותה * אם מנע אותה מן הנדר כלומר
 שהפר לה. הנאה זו אינו יודע מה היא כשהוא
 אומר ואם כיום שמוע אינה יניא אותה והפר
 היו אומר הנאה זו הפרה * וכאשר לשון מניעה
 והסרה וכן למה תניאון וכן שכן ראש אל יניא
 ראשי וכן וידעתם את תנאית את אשר סרתם
 מעלי: וה' יסלה לה * כמה הכתוב מדבר
 באשה שנדרה בניד ושמוע בעלה והפר לה והיא
 לא ידעה ועוברת על נדרה ושותה יין ושתה
 למתים זו היא שנריכה סליחה ואף על פי
 שהיא מוכר ואם השפרין נריכים סליחה קל
 וקומר לשאינן מופרים: (ו) ואם היו תהיה
 לאיש * זו ארוסה או אינו אלא נשואה כשהוא
 אומר

תרגום אונקלוס

ברכייתקא: (ה) ושמע אביה את-
 נדרה ואסרה די אסרת על-נפשה
 וישתוק לה אביה ויקומן כל נדרהא
 וכל אסרי די אסרת על נפשה
 יקומן: (ו) ואם אערי אביהא יתחון
 כיוקא דשמוע כל נדרהא ואסרהא
 די אסרת על נפשה לא יקומן וכן
 קדם * ישתבק לה ארי אערי אביהא
 יתחון: (ו) ואם תהיה תהנו לנדר
 ונדרהא עליה

באור

ברשות אביה ואפי' אינה נביתו * (ספרי): בנעריה, ולא קטנה ולא בגרת, שהקטנה אין
 נדרה נדר, והבגרת אינה נהנית האז להפר נדרה: (ה) ואסרה ואסרה, אינן מהנפרד
 אסר, כי נשמות הדגושים לא תסתנה טענת הפ"א לנ"א, אבל הן משתקל מעל כשני קמ"ו,
 * כמו מן דבר באמר דבריה, דבריה וכו': והחריש לה אביה, גלה * דעתו שרשט
 בנדרה * לפיכך * ויקמו כל נדריה, וי"ו וקמו לתשובת התנ"י: (ו) ואם
 הניא, מנחי ע"ו ול' אהוראתו לשון מניעה והסרה, ועי"ש כנאור וידעתם את תנאית על

או מבטא שפתייה אשר אסרה
 על נפשה: ח ושמע אישה ביום
 שמעו והחריש לה וקמו נדריה
 ואסרה אשר אסרה על נפשה
 יקמו: ט ואם ביום שמע אישה
 יניא אותה והפר את נדרה
 אשר עליה ואת מבטא שפתייה
 אשר אסרה על נפשה ויהוה
 יסלח לה: י ונדר אלמנה

וגרושה

אָדער וואָז איהרען ליפּפּען
 ענטפּאַהרען איזט, וואָדורך
 זיא עטוואָז אַבגעלאַכט האָט:
 (ס) דער מאַן פֿערניממט
 זאָלכען איינעז טאַג, אונד
 שווייגט איהר דאַצו. זאָ זינד
 איהרע געליבדע גילטיג, אונד
 איהרע אַבֿר אַבונגען מיסען
 בלייבען: (ט) האָט אַבער דער
 מאַן, דעז טאַג דאָ ער עז
 פֿערנאַממען, איהר פֿער-
 וועהרט: זאָ האָט ער דיא
 געליבדע, דיא זיא אויף זיך
 דאָט, אָדער וואָז איהרען
 ליפּפּען ענטפּאַהרען, וואָדורך
 זיא עטוואָז אַבגעלאַכט האָט,

אויפֿגעהאַכען, אונד דער עוויגע ווירד איהר פֿערצייהן: (י) דאָז געליבדע איינער
 וויטווע

רש"י

תרגום אונקלוס

אז פרוש שפנתהא די אסרת על
 נפשה: (ח) וישמע בעלה ביומא
 דישמע וישתוק לה ויקומון נדרהא
 ואסרהא דראסרת על נפשה וקומון:
 (ט) ואם ביומא די שטע בעלה
 אעדי יתהון ויכטל ית נדרהא די
 עלה וית פרוש שפנתהא די אסרת
 על נפשה ומן קדם יי ישתבק לה:
 (י) ונדר ארמלא ומתרכא

אומר ואם בית אישה נדרה הרי נשאה אמור
 וכאן בארוסה ונא לחלוק בה שאניה ובעלה
 מפירין נדריה הפר האב ולא הפר הבעל או
 הפר הבעל ולא הפר האב הרי זה אינו מופר
 ואין נריך לומר אם קיים אחד מהם: ונדריה
 עליה. שנדרה בבית אביה ולא שמע בהן אביה
 ולא הופרו ולא היוקמו: (ח) ושמע אישה וגו'.
 הרי לך שאם קיים הבעל שהוא קיים: (י) כל
 אשר אסרה על נפשה יקום עליה. לפי שאינה
 לא ברשות אב ולא ברשות בעל ובאלמנה מן
 הנשואין הכתוב מדבר אבל אלמנה מן
 האירוסין מת הבעל נתרוקנה וזוהי לראות
 האב

באור

י"ד ל"ד): וה' יסלח לה, ומבאר הטעם כי הניא אביה אותה, ומוזן מכללואם עברה על
 נדרה קודם לכן אף אם הפיר אביה אח"כ את נדרה, לא יסלח לה ה' ועוכה תשא: (ו) ונדריה
 עליה, על דרך הפשט הכתוב מדבר בנדריים שנדרה בעודה בבית אביה ולא הניא אתה אביה
 ואח"כ נשאת יכיא אותה בעלה, וכן פי' רש"ם שפסוק הזה מדבר בנדריים הקודמים קודם
 שנשאת, ומשמע לפי הפשט שהבעל מפיר בקודמין וקבלת חז"ל שבארוסה קטנה הפסוק מדבר
 שאניה ובעלה מפירין נדריה, הפר אחד מהם אינו מופר, ואין נריך לומר אם קיים אחד מהם
 (נדריים ריש פרק י"ד), ופירש"י שם מדכתיב לעיל מהאי קרא כי הניא אביה אותה, וכתוב
 ואם היו תהיה לאיש, וי' מוסיף על ענין ראשון, וכי היכי דאב מנטל נדרי בתו בזמן שהיא
 ברשות ה"כ מנטל עם הבעל כל זמן שהיא ארוסה דעדין היא ברשות: (י) ונדר אלמנה
 וגרושה

וגרושה כל אשר אסרה על-
 נפשה יקום עליה: ^(יא) ואם בית
 אישה נדרה או אסרה ^(יב) יסר
 על נפשה בשבעה: ^(יג) ושמע
 אישה והחרש לה לא הניג
 אתה וקמו כל נדריה וכל-
 אסר אשר אסרה על נפשה
 יקום: ^(יד) ואם הפך יפר אתם
 אישה ביום שמעו כל מוציא
 שפתיה לנדריה ולאסר נפשה
 לא יקום אישה הפרם והזהר
 יסלח

אדער געשידנען פרויה :
 אויך אללעו, וואו ויז אבי
 געלאכט האט, איזט אויף
 איהר גילטיג: ^(יא) ווען זיא
 אבער אן איהרעו מאנגעו
 הוין היין געליכדע טהוט :
 אדער דורך איינען איד זיך
 עטוואו פערזאגט: ^(יב) דער
 מאן פערניטמט עז, אונד
 שווייגט דאצו, פערוועהרט
 איהר ניכט: זא וינד איהרע
 געליכדע גילטיג, אונד וואו
 זיא אכגעלאכט האט, מוס
 בלויבען: ^(יג) האט זיא אבער
 דער מאן, דעז טאג, דא ער
 עז פערנאממען אויפגעהאבן:
 זא גילט ניכט, וואו אויז
 איהרעו ליפפען געגאנגען,
 וואדורך זיא עטוואו אנגע-
 לאכט, אדער זיך אונטער-

זאגט האט, איהר עהעמאן האט זאלכען אויפגעהאבען, אונד דער עוויגע ווירד

תרגום אונקלוס

רש"י

וקתקא כל דו אסרת על נפשה
 יקום עליה: ^(יא) ואם בית נדרה
 או אסרה אסר על נפשה בקיום:
^(יב) וישמע בעלה וישתוק לה לא
 אעבי ותהון ויקיטון כל נדרהא וכל אסר
 די אסרת על נפשה יקום: ^(יג) ואם
 כטלא יכטל ותהון בעלה ביומא דשמעו כל
 אפיקת שפותהא לנדרהא ולאסר
 נפשה לא יקיטון בעלה כטלנין וטורקדם יי
 ישתבק

האב: ^(יא) ואם בית אישה נדרה
 הכתוב מדרב: ^(יב) ואם הפך יפר אתם
 יכיל אפי' לא הפך האב תלמוד לומר כנערי
 בית אביה כל שנשואיה ברשות אביה היא:
 כל
 אעבי ותהון ויקיטון כל נדרהא וכל אסר
 די אסרת על נפשה יקום: ^(יג) ואם
 כטלא יכטל ותהון בעלה ביומא דשמעו כל
 אפיקת שפותהא לנדרהא ולאסר
 נפשה לא יקיטון בעלה כטלנין וטורקדם יי
 ישתבק

באור

וגרושה, שאין לה מי שיפיר את נדרה כי אינה עוד ברשות האב, ובאלמנה מן הנשואין הכתי'
 מדבר, אבל אלמנה מן האירוסין מת הבעל חורה לרשות האב: ^(רש"י) ^(יא) ואם בירח
 אישה נדרה, לפי הפשט שהזכרתי למעל' ^(פסוק ו') הרי דיני נדרי הנשואה מפורשים בנדריים
 הקודמים, ועתה ידבר בנדריים שלאחר הנשואין: ^(הש"ס), לשון הראב"ע, ואם בית אישה
 נדרה, האלמנה בימים הקדמונים ^(בתי הבעל) והניח אותה לא מקום נדרה בזמן אלוטתה,
 חיה על דבר העתיד שנדרה וזאת הבעל קודם געת הזמן, ע"כ, כונתו לפי שנדרי נשואה כבר
 מפורשים, לכן אמר שהכתוב הזה עוסק על נדר אלמנה שאמר למעלה כל אשר חסרה יקום,
 היינו שנדרה פשהיא אלמנה אבל אם נדרה בתי הבעל, שאמרה הריני נודרה לאחר שלשים יום
 ויביא

יִסְלַח־לָהּ: יד כָּל־גֵּדֶר וְכָל־
 שִׁבְעַת אֶסְרֵי לַעֲנַת נֶפֶשׁ אִישָׁה
 יִקְיָמֶנּוּ וְאִישָׁה יִפְרָנֶנּוּ: טו וְאִם־
 הִחֲרַשׁ יִחְרַשׁ לָהּ אִישָׁה מִיּוֹם
 אֲרִיּוֹם וְהִקִּים אֶת־כָּל־גֵּדְרֶיהָ
 אוֹ אֶת־כָּל־אֶסְרֵיהָ אֲשֶׁר עָלֶיהָ
 הִקִּים אַתֶּם כִּי־הִחֲרַשׁ לָהּ בַּיּוֹם
 שָׁמְעוּ: טו וְאִם־הִפְרִיפֶר אַתֶּם
 אַחֲרֵי שָׁמְעוּ וְנָשָׂא אֶת־עוֹנָהּ:
 אלה

ווירד איהר פֿערציידיגען:
 (יד) אַל־לַע געליבדע אונד
 איידליכע אַבלאָבונגען, דיא
 דען לייב קאַזטייאן: קאַן דער
 עהעמאַן בעקראַפֿטיגן אַדער
 אויפֿהעבען: (טו) שווייגט
 איהר אַבער דער עהעמאַן
 דאַצו פֿאַן איינעם טאַגע צום
 אַנדערן: זאָ האַט ער איהרע
 געליבדע אַדער אַבלאָבונגען,
 דיא זיא אויף זיך האַט: בע־
 קראַפֿטיגט, ווייל ער דעז
 טאַגן, דאַ ער זיא ערפֿאַהרען,
 דאַצו געשוויגען דהאַט:
 (טו) ווייל ער זיא נאָך דער
 צייט זיינען פֿאַרנעדומענן

דעננאָך אויפֿהעבען: זאָ זאָלל ער דיא שולד זיינער פֿרויא טראַגען: דיעזן

תרגום אונקלוס

רש"י

ישתבך לה: (יד) כָּל־גֵּדֶר וְכָל־קְיוֹמַת
 אֶסְרֵי לַסִּגְפָּא נֶפֶשׁ בְּעֵקֶה יִקְיָמֶנּוּ
 וּבְעֵלָה יִבְטְלִינֶנּוּ: (טו) וְאִם־מִשְׁתַּק
 יִשְׁתַּוֵּק לָהּ בְּעֵקֶה מִיּוֹם לַיּוֹם וְיִקִּים
 ית־כָּל־גֵּדְרֶיהָ אוֹ ית־כָּל־אֶסְרֶיהָ דִּי
 עָלָה קָם יתְהוֹן אַרְי יִשְׁתַּוֵּק לָהּ
 בַּיּוֹמָא דְשָׁמְעָה: (טו) וְאִם־בְּטָלָא
 יִבְטַל יתְהוֹן בְּתַר דְשָׁמְעָה וְיִקְבַּל ית־
 חֻזְקָה: אילין

(יד) כל כדר וכל שבעת אסר וגומר. לפי
 שאמר שהבעל מפר יכול כל כדרים במשמע
 תלמוד לומר לענות נפש אינו מפר אלא כדרי
 עכוי נפש בלבד והם מפורשים במסכת כדרים:
 (טו) מיום אל יום. שלא תאמר מעת לעת לכך
 נאמר מיום אל יום ללמדך שאין מפר אלא עד
 שתחשך: (טו) אחרי שמעו. אחרי ששמע
 וקיים שאמר אפשי בו וחזר והפסר לה אפי' בו
 ביום: וכשא את עוב' הוא מוכנס תחתי למדכו
 מכאן שהגור' תקלה לחזירו הוא ככ' תחתיו
 לכל עונשין:

מאת

באור

ויכיא אותה הבעל, וקודם שלשים יום מת הבעל לא תקיים נדרה, אף שמת קודם געת הזמן
 שתחול נדרה. וכן הוא במשנה (בנדרים פ"ט), ופירש"י שם דבתר אמירה אזלינן יע"ש:
 (יד) לענה נפש, אפי' לענות נפש והוא הנ"ל (ראב"ע), ולדעת חז"ל אינו מפיר כ"א
 נדרי עכוי נפש בלבד, ופי' הר"ן והרא"ש וה"ה לחב, כדדריס בספרי בין איש לאשתו בין אב לבתו,
 מה בעל אינו מפיר אלא עכוי נדרי נפש אף אב אינו מפיר אלא נדרי עכוי נפש (כדריס פ"ט):
 (טו) מיום אל יום, מיום שמעו עד יום אחר: והקיים, הוי"ו היא לתשובת התנאי:
 ומנא את כ"כ סנת הקימו, כי החרים לה ביום שמעו: (טו) אחרי שמעו, אחרי יום שמעו,
 ונשא את עונה, אחרי שלא הפיר ביום שמעו, כבר הקים אותם, ועליה אין עון כלל כי היא
 סבורה שלא שמע הבעל עד עתה. וכן פירש"י, ודבר הכתוב בבעל וה"ה באב, אלא שדבר
 הכתוב בהוה, כי האב ישתמר מזה משהבנתו, והבעל אזלישנא אותה וחושב לתת עליה
 אשם. (מדברי הרמב"ן), ולדעת הראב"ע אף שידעה שכבר שמע והחריש אין עליה עון כי היא
 ברשותו

(ז) דזעו זינד דיא פער-
 אַרדטונגען, דיא דער עוויגע
 דעם משה בפאָהלען, עווישען
 סאָן אונד פרויא: וויא אויך
 עווישען פאָטער אונד טאָכ-
 טער, וָאָ לֹא־נַגַע זיִיא אין
 איהרען מאָדעניאָהרען, אין
 איהרען פאָטערן הויזע (אונ-
 פֿערדייראָטעט) איזט:
 לא (ח) דער עוויגע רעדעטע
 מיט משה, אונד
 שפראך: (ג) ראָכע דיִיא
 קינדער ישראל'ן אָן דען
 מדינים: הערנאָך וָאָללוט דוא
 צו דינעם פֿאָלקע איינגע-
 טראָן ווערדען: (ג) משה
 שפראך אַלואָ צום פֿאָלקע, ריסטעט אונטער אייך מאָנגער צום העערע אויז: דיִיא
 ווידער דיא מדינים אויזציהען וָאָללען,

י אלה החקים אשר צוה יהוה
 את משה בין איש לאשתו בין
 אב לבתו בנעריה בית אביה: פ
 לא ח וידבר יהוה אל משה
 לאמר: בנקם נקמת בני ישראל
 מאת המדינים אחר תאסף אל
 עמך: ג וידבר משה אל העם
 לאמר החלצו מאתכם אנשים
 לצבא ויהיו ער-מדין לתת

נקמת
 ריסטעט אונטער אייך מאָנגער צום העערע אויז: דיִיא
 אום

רש"י

תרגום אונקלוס

לא (ב) מאת המדינים • ולא מאת
 המואבים שהמואבים נכנסו
 לדבר מחמת יראה שהיו יראים מהם שהיו
 שוללים אותם שלא כחמר שלא אל תחגר בם
 מלחמה אבל מדינים כתעברו על ריבולת להם •
 דבר אחר מפני שתי פרודות טובות שיש לי
 להוציא מהם רות המואבי' ונעמה העמונית:
 (ג) וידבר משה וישר' אף על פי ששמע שמיתקו
 תלויה בדבר עשה בשמחה ולא חסר: החלטו •
 כתרגומו לשון חלובי כח מוויינים: אנשים •
 צדיקים וכן כחר לט אנשים • וכן אנשים
 סכמים: נקמת ה' • שהעומד כנגד ישראל
 כאלו

(יז) איבין קומיא די פקיד יי ית-
 משה בין גברא לאתתיה בין אבא
 לקרתיה ברבייתיה בית אבוא:
 לא (ח) וטליל יי עס-עשה לטיטר:
 (ג) ואתפרע פורענות בני
 ישראל טן מדינאי כתר בן תחבש
 לעטף: (ג) וטליל משה עס-עשא
 לטיטר זריוז טנבון גברין לחיא
 ויהון על-טדון לטמן פורענות

באור

ברשותו: (יז) בנעריה בית אביה, שג על בין אב לבתו הדבוק בעצם, כי האב אינו מסר
 את כדרי בתו הנזרת:
 לא (ב) אחר תאסף, ואחר כן תאסף: (ג) החלצו, ציוי מנבין כפעל והוראתה טעם
 התפעל, [אמר] ר' ל ברנב לשונות נשתמשו בלשון הזה, ישלף, ישיב, חיון,
 יניח, ישלף וחלפה' נעלו (דברים כ"ה ט'), ישיב חלגני ה' (תהלים קמ"ב ב'), חיון, חלגים
 תעברו (דברים ג' י"ח), יניח, ועשיתך יחלץ (ישעיה נ"ח י"ח), האף מה דאת אמר רב
 והחליטו, והנה לכל הלשונות הללו הוראה מאותפת, והיא ענין ההסרה והסרוד, וחלפה
 פעלו, הטעם תשלף את כעלוותסירכו מעל רגלו, וכן נקראו חלופות הנגדים מחלפת, או
 חלופות